

Radosław Swigon

**WIELKI
PRZEWODNIK
PO GRAMATYCE
ANGIELSKIEJ**

WYDANIE CZWARTE

 enset
wydawnictwo
www.enset.pl

© Copyright by Radosław Swigon

Konsultacja językowa:

Ana Maria Peña (USA)
Małgorzata Bucior (Polska)
Roy Haworth (Wielka Brytania)
John Cowell (Wielka Brytania)

Współpraca:

Agnieszka Olszewska
Aleksandra Wilk
Grzegorz Pastuszka
Michał Laskowski
Marek Kendziora

W nagraniu udział wzięli: Roy Haworth, Michelle Bebee.

Nagrania dokonano w studio Pro-Media, ul. Sienkiewicza 9, Tarnobrzeg, tel. 015 823-68-48,
e-mail: studio@wygrajsukces.com.pl

Realizator dźwięku: Jarosław Piątkowski

Symbol nagranej wymowy:

Eliza Saroma, Studio PROUM, www.proum.com

Ilustracje na okładce: przód, od góry - Tower Bridge (Londyn), budynek opery (Sydney), budka telefoniczna (Londyn), Statua Wolności (Nowy Jork), Big Ben (Londyn); tył, od góry - angielska taksówka, Biały Dom (Waszyngton), autobus piętrowy (Londyn), Wielki Kanion (USA).

Wydawnictwo ENSET

www.enset.pl
e-mail: poczta@enset.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone. Żadna część ani całość publikacji nie może być reprodukowana bez wcześniejszej zgody wydawcy.

Wydawnictwo prowadzi sprzedaż wysyłkową.

Bydgoszcz 2010

Wydanie IV

ISBN 978-83-924324-2-5

ISBN 978-83-927254-1-1 – płyta CD (dodatek bezpłatny)

Druk i oprawa:

Zakład Produkcyjno-Handlowy Maktech
ul. Niecała 4, Bydgoszcz

Spis treści

<i>Ćwiczenia do tej książki – patrz: e-book, str. 350</i>	
Szczegółowy indeks haseł	319
Przedmowa	9
1. Części mowy	10
2. Terminy gramatyczne	11
I. Czasy gramatyczne (tenses)	15
Czasy teraźniejsze	
3. Present simple	15
4. Present continuous	20
5. Present perfect	23
6. Present perfect continuous	26
Czasy przyszłe	
7. Simple future oraz inne sposoby wyrażania przyszłości	28
8. Future continuous	31
9. Future perfect	33
10. Future perfect continuous	34
11. Future perfect/future perfect continuous in the past	36
12. Future simple/future continuous in the past	37
Czasy przeszłe	
13. Simple past	38
14. Past continuous	41
15. Past perfect	43
16. Past perfect continuous	45
17. Konstrukcja <i>be going to</i>	47
II. Mowa zależna (the reported speech / indirect speech)	50
18. Zastosowanie	50
19. Zamiana okoliczników, operatorów i czasów	50
20. Zdania twierdzące i przeczące w mowie zależnej	54
21. Zdania pytające	55
22. Rozkazy, prośby, sugestie	56
23. Stosowanie różnych czasowników wprowadzających	58
(<i>add, advise, beg, deny, insist, offer, promise, thank, warn...</i>)	
24. Inne wyrażenia	60
25. Prawda i fałsz w mowie zależnej	61

III. Strona bierna (the passive voice)	62	57. Forma czasownika a jego znaczenie – brak zmiany znaczenia	118
26. Zastosowanie	62	58. Forma czasownika a jego znaczenie – zmiana znaczenia	119
27. Budowa	62	(<i>dread, forget/remember...; stative verbs <I think/I'm thinking...></i>)	
28. Przykłady zdań	66	Czasowniki modalne (modal verbs)	
29. Forma <i>have/get sth done</i> (causative <i>have</i>)	68	59. Rodzaje i stosowanie czasowników modalnych	122
(<i>I will have my flat redecorated...</i>)		60. Can, could, be able to	123
30. <i>Passive gerund i passive infinitive</i>	69	61. May, be allowed to, allow	125
(<i>I hate being controlled all the time; I'd like to be invited...</i>)		62. Must, have to	126
31. Forma <i>mówi się, sądzi się</i>	70	63. Mustn't	129
(<i>He is said to live in France...</i>)		64. Should, ought to	130
IV. Okresy warunkowe (if clauses / conditionals)	74	65. Need, needn't have	132
32. Zastosowanie	74	66. Would	134
33. I okres warunkowy	74	67. Shall	135
34. II okres warunkowy	76	68. Pytania grzecznościowe	136
35. III okres warunkowy	79	(<i>Could you/Will you/Would you open the door?</i>)	
36. Zerowy okres warunkowy	80	69. Wyrażanie prawdopodobieństwa - may, might, could, can't	136
Stosowanie innych czasów w okresach warunkowych		(<i>możliwe, że...; niewykluczone, że...; niemożliwe, żeby...</i>)	
37. Stosowanie czasów typu <i>continuous</i>	80	70. Czasownik <i>dare</i>	139
38. Pozorny okres warunkowy	81	Czasowniki złożone (phrasal verbs)	
39. Mieszany okres warunkowy	82	(<i>break down, call off, give in, take on...</i>)	
40. Inwersja w okresach warunkowych	83	71. Podział czasowników złożonych	140
(<i>Should you go...; Were you to go...; Had you gone...</i>)		(<i>przechodnie <rozdzielne i nierozdzielne>, nieprzechodnie</i>)	
41. Wyrażenia związane z okresami warunkowymi	85	72. Zestawienie wybranych czasowników złożonych	142
(<i>otherwise, even if, as long as, suppose, but for, in case...</i>)		73. Inwersja czasownika	146
V. Rzeczownik (noun) i przedimek (article)	87	(<i>Nowhere could they find...; So clever was he...</i>)	
42. Liczba mnoga rzeczowników (plurals).....	87	74. Inne konstrukcje czasowników	148
43. Rzeczowniki niepoliczalne (uncountable nouns)	91	(<i>Sue appears to be writing a letter; Sue appears to have written a letter;</i>	
44. Rzeczowniki abstrakcyjne (abstract nouns)	94	<i>Sue appears to have been writing...; Having written the letter...</i>)	
45. Rzeczowniki złożone (compound nouns)	94	VII. Przymiotnik (adjective)	151
(<i>a driving licence, a two-week holiday...</i>)		75. Porządek przymiotników (order of adjectives)	151
46. Forma dzierżawcza rzeczownika (Saxon genitive)	95	76. Stopniowanie przymiotników (comparison of adjectives)	151
(<i>my mother's car, a friend of mine...</i>)		(<i>small, smaller, the smallest; expensive, more expensive...</i>)	
Przedimki nieokreślone i określone		77. Porównania: <i>od/nież, tak...jak, im...tym</i>	155
47. Stosowanie przedimków	96	(<i>He's older than Tom; He's as old as Tom; The older you are...</i>)	
48. Przedimek nieokreślony – <i>a/an</i> (the indefinite article)	99	78. Modyfikacje przymiotników	156
49. Przedimek określony – <i>the</i> (the definite article)	100	(<i>końcówki -ing/-ed (boring/bored), -less/-ful (fruitless/fruitful)...</i>)	
VI. Czasownik (verb)	102	79. Przymiotniki złożone	157
50. Rodzaje i formy czasowników	102	(<i>well-built, good-looking, old-fashioned...</i>)	
(<i>zwykle, posiłkowe...; końcówki czasowników...</i>)		VIII. Liczebnik (numeral)	158
51. Czasownik posiłkowy w krótkich odpowiedziach	103	80. Liczebniki główne (cardinal numbers), (<i>jeden, dwa...</i>)	158
(<i>Yes, he is; No, he isn't...</i>)		81. Liczebniki porządkowe (ordinal numbers), (<i>pierwszy, drugi...</i>)	160
52. Czasownik posiłkowy w formie <i>question tag</i>	104	82. Daty, dni tygodnia, miesiące, godziny	162
(<i>He's tall, isn't he? <prawda/nieprawda?></i>)		83. Ułamki i działania matematyczne (<i>1/5, +, -, /...</i>)	166
53. Czasownik posiłkowy w formie <i>neither(nor)/so</i>	107	84. Wielokrotność (<i>raz w tygodniu, dwa razy w roku...</i>)	167
Forma bezokolicznika (infinitive)	108	IX. Przyimek (preposition)	169
54. Forma bezokolicznika typu <i>bare infinitive</i> (np. <i>go</i>)	109	85. Rodzaje i użycie przyimków w zdaniu	169
55. Forma bezokolicznika typu <i>full infinitive</i> (np. <i>to go</i>)	110	86. O czym powinniśmy pamiętać stosując przyimki	171
56. Forma gerundialna (gerund), (np. <i>going</i>)	113		

Przymyki określające czas, miejsce i kierunek	
87. along, at, before, by, during	171
88. from/since/for (od czasu), for	174
89. in/into, on/onto, out of/off	177
90. inside/outside, through/across	179
91. till/until, to	181
Przymyki określające położenie obiektów względem siebie	
92. above/over, below/under, beside/by/next to	182
93. between/among, in front of/opposite/behind	184
Przymyki przyczyny i celu	
94. because/for, to, in order to, so that, in order that, for	185
Przymyki sposobu	
95. with, by	186
96. Połączenia przymyków z różnymi częściami mowy	187
(<i>afraid of, aim at, depend on, good at, keen on...</i>)	
X. Przysłówek (adverb)	191
97. Rodzaje i tworzenie przysłówków	191
(<i>slowly, happily, here, tomorrow, often...</i>)	
98. Miejsce przysłówków w zdaniu	192
99. Stopniowanie przysłówków	194
(<i>hard, harder, the hardest; quickly, more quickly...</i>)	
100. Wyrażenie przysłówkowe (adverbial phrase)	195
(<i>last week, three days ago, on the island...</i>)	
101. <i>Too, enough</i>	195
102. <i>Fairly, rather, quite, pretty</i>	196
103. <i>Hardly, scarcely, barely</i>	197
XI. Spójnik (conjunction / linking word)	199
104. Rodzaje spójników	199
Spójniki jednowyrazowe / krótkie	
105. although, even though, despite/in spite of	200
106. and, but, or, because (of), for, since	201
107. as, besides, however, if/unless	203
108. nevertheless, otherwise, or else	204
109. so (such), so that, still, yet, therefore	205
Konstrukcje złożone	
110. both...and (zarówno...jak i)	207
111. either...or (albo...albo/ani...ani), neither...nor (ani...ani)	207
112. not only...but also (nie tylko...ale również)	208
113. whether...or (czy...czy)	208
XII. Zaimek (pronoun)	209
114. Zaimki osobowe (personal pronouns)	209
(<i>I, me, you, him...</i> ; <i>stosowanie it; you/one w formie bezosobowej;</i> <i>they w znaczeniu mówią się/ludzie mówią</i>)	
115. Zaimki dzierżawcze (possessive pronouns)	212
(<i>my (moje), your (twoje)...</i> ; <i>mine, yours...</i> ; <i>stosowanie own...</i>)	
116. Zaimki zwrotne (reflexive pronouns)	214
(<i>myself, yourself...</i> ; <i>oneself; on one's own...</i>)	
117. Zaimki nieokreślone (indefinite pronouns)	215

118. Zaimki wskazujące (demonstrative pronouns)	216
(<i>this/that, these/those, here, there; forma there is/are; then...</i>)	
119. Zaimki względne (relative pronouns)	220
(<i>which, who, that, whose, where...</i> ; <i>zдания określające i określane...</i>)	
120. Zaimki pytające (interrogative pronouns)	221
(<i>which, who, what, where, when, why...</i>)	
Patrz również: pkt 125, 126, 127, 128.	
XIII. Zdanie (sentence)	222
121. Zdanie twierdzące (affirmative)	222
Zdanie pytające (interrogative)	
122. Pytania ogólne i szczegółowe	223
123. Pytanie o podmiot	224
(<i>Who wants to go there? What makes you angry?...</i>)	
124. Pytanie pośrednie	224
(<i>Tell me how old you are...</i>)	
Słówka pytające	
125. what, whatever	225
126. who, whom, whose	227
127. which, of which/of whom	229
128. how, why, where, when	230
129. Zdanie przeczące (negative)	232
130. Zasada pojedynczego przeczenia	233
(<i>I have no money. I don't have any money...</i>)	
Zdania wyrażające preferencje (preferences)	
131. would rather, would sooner (woleć coś od czegoś)	234
132. prefer, would prefer (woleć coś od czegoś)	235
133. like <i>sth</i> better than, rather than...would	236
134. Zdania wyrażające prośby (requests)	236
(<i>Could you...?; I wondered if...; Would you mind...?...</i>)	
135. Zdania wyrażające radę i sugestie (advice forms and suggestions)	238
(<i>You had better...; If I were you...; Let's...; I suggest...</i>)	
136. Zdania rozkazujące , tryb rozkazujący (imperative)	240
(<i>Wait! Don't wait! You are to wait; Do wait!...</i>)	
137. Zdanie czasowe (time clause)	241
(<i>I'll help him after I have done my homework...</i>)	
138. Emfaza (emphasis) – wzmocnienie znaczenia części zdania	241
(<i>My dad does speak English; Peter definitely loves her...</i>)	
XIV. Inne formy gramatyczne	244
wymowa form gramatycznych - nagranie	244
139. all, both, each (of), each other, one another	244
140. another, (the) other, (the) others	247
141. as if, as though	249
142. certain, sure, bound	250
143. due to, owing to	251
144. had better	252
145. have <i>sb/sth</i> doing <i>sth</i>	253
146. it is (high) time	253
147. it is + <i>przymiotnik</i> + that <i>sb/sth</i> should	254

148. many, much; how many, how much; few, little	255
149. neither, either	258
150. one, ones	260
151. possible, probable, likely	260
152. <i>sb</i> is the first/last to do <i>sth</i>	261
153. some, somebody; any, anybody, anything; no, none	261
154. suppose	265
155. (be) supposed to, (be) expected to	266
156. used to, would	267
157. wish, if only	268
XV. Gramatyka brytyjska i amerykańska – różnice	272
158. Różnice w formach gramatycznych	272
Pozostałe różnice	
159. Różnice w pisowni	274
160. Różnice w słownictwie	276
XVI. Słowotwórstwo (word formation)	278
161. Przyrostki w rzeczownikach	278
(<i>-al, -ance, -cracy, -ence, -ent/ant, -ing, -ment, -ogy, -sion...</i>)	
162. Przyrostki i przedrostki w czasownikach	281
(<i>-ate, -act/ect/tuct, -en, -ify, -ise/ize, -pose; over, up, out...</i>)	
163. Przyrostki i przedrostki w przymiotnikach	285
(<i>-able, -al, -ar, -ic, -ical, -ish, -ive, -y; im, in, un; -ic/-ical</i>)	
164. Przedrostki <i>high-, low-, home-, middle-, self-, well-</i>	288
165. Przykłady zastosowania słowotwórstwa	289
(<i>create, creation, creative; enjoy, enjoyment, enjoyable...</i>)	
166. Wybrane wyrażenia idiomatyczne	298
(<i>Bite the bullet!; Fair and square; (to) Go nuts...</i>)	
XVII. Często popełniane błędy	301
167. Formy gramatyczne	301
168. Pisownia	306
XVIII. Język formalny i nieformalny oraz język prasy	311
169. Język formalny i nieformalny	311
170. Język prasy	314
<i>Dodatek:</i> 171. Podstawowe czasowniki nieregularne	316
Indeks haseł	319
Formularz zamówienia	349
Inne publikacje	350

Oznaczenie symboli

84.mp3 długość nagrania: 00:31

= nazwa pliku / długość nagrania – minuty:sekundy

⏮ 01:45 = długość nagrania do tego miejsca (minuty:sekundy)

Przedmowa

Niniejsza publikacja przeznaczona jest właściwie dla wszystkich, którzy uczą się języka angielskiego – niezależnie od poziomu jego znajomości. Znalazł się w niej materiał gramatyczny omawiany zarówno na poziomie podstawowym, średnio-zaawansowanym, jak i zaawansowanym. Przystępny język oraz setki przykładów zastosowania omawianych zagadnień wraz z dziesiątkami odnośników do zagadnień pokrewnych na pewno ułatwią jego opanowanie. Dwujęzyczny indeks, zawierający ponad tysiąc dwieście haseł, pomoże w znalezieniu szukanego tematu. Całości dopełniają informacje na temat często popełnianych przez polskich uczniów błędów oraz uwzględnienie (i ponadto omówienie) różnic językowych między językiem angielskim używanym w Wielkiej Brytanii i w Stanach Zjednoczonych. W opanowaniu wymowy wybranych wyrazów i zwrotów pomogą nagrania zapisane w formacie mp3. Zostały one przeczytane przez rodowitego Anglika, wykładowcę akademickiego.

Osoby przygotowujące się do egzaminu maturalnego na poziomie rozszerzonym lub do egzaminów FCE, CAE i CPE docenią obszerny materiał w dziale poświęconym słowotwórstwu. Znalazły się tam zestawienia i tabele z ponad tysiącem różnych przykładów wraz z tłumaczeniem i nagraniem wymowy.

Zrozumienie tajników gramatyki angielskiej jest niewątpliwie sztuką dosyć trudną. Mam nadzieję, że niniejsza publikacja pomoże tę sztukę lepiej opanować.

Życzę powodzenia w nauce języka angielskiego.

Autor

work, stand) może sugerować krótsze wykonywanie danej czynności, a czasu *present perfect* – dłuższe.

I've been living here for 10 days (now).

I've lived here for 10 years (now).

7. Czas *simple future*

(czas przyszły prosty)

Użycie:

- Gdy odnosimy się do przyszłości (prawdopodobnej przyszłości - możliwe, że coś się kiedyś wydarzy (lub nie wydarzy), np. I think they will be rich one day.=Myślę, że pewnego dnia będą bogaci; We'll probably go there.=Prawdopodobnie tam pójdziemy).
- Przy podejmowaniu nagłych decyzji (np. Otworzę drzwi; bo słyszę, że ktoś puka.=I'll open the door!).
- W pytaniach grzecznościowych (np. Czy mógłbyś otworzyć okno?=Will you open the window?).

Budowa:

Przed czasownikiem wstawiamy **will**, np. I will do it (Zrobię to; I will=I'll).

W przeczeniach – **won't** (will not), np. I won't do it (Nie zrobię tego).

W pytaniach **will** wstawiamy przed zaimkiem lub rzeczownikiem, np. Will you help me?

7-budowa.mp3 długość nagrania: 00:24

They will buy a bike.= (Oni) kupią rower.

They won't buy a bike.= (Oni) nie kupią roweru.

Will they buy a bike?= Czy (oni) kupią rower?

My parents will buy a new car.= Moi rodzice kupią nowy samochód.

My parents won't buy a new car.= Moi rodzice nie kupią nowego samochodu.

Will my parents buy a new car?= Czy moi rodzice kupią nowy samochód?

Formą ściągniętą od *will* jest 'll, np. you will=you'll, he will=he'll, she will=she'll itd.

- Czasami można spotkać formę **shall***. Jest ona jednak już przestarzała i wychodzi z użycia. *Shall* można zastosować zamiast *will* dla pierwszej osoby liczby pojedynczej

i mnogiej (*I i we*). I will do it.=I shall do it.

Shall użyte dla innych osób sugeruje **obietnicę** lub **groźbę**.

You shall have a bike!=Będziesz miał rower (obietuję tobie).

He shall regret it!=(On) będzie tego żałował (groźbę mu).

He shall not sit here on my chair unless I give him permission.

(On nie będzie siedział tutaj na moim krześle, chyba że mu pozwolę; formą ściągniętą od *shall not* jest *shan't*).

- *Shall* możemy również zastosować, aby wyrazić **sugestię** lub **proponację**:

Shall I open the window?=Może otworzyłbym okno?

Shall we meet at five?=Spotkalibyśmy się o piątej?

=Może spotkamy się o piątej?

Shall we go to the cinema?=Poszlibyśmy do kina?/Może pójdziemy do kina?

Shall we wait for him?=Zaczekalibyśmy na niego?/Może zaczekamy na niego?

***Amerykanie** rzadko stosują *shall*. Zamiast *shall* używają *will*, a prosząc o radę stosują *should*. Which way should we go? (Którędy powinniśmy iść?)

Uwaga: Czasownik *być* w czasie przyszłym to **will be**.

Ja będę=I will be (I'll be), ty będziesz=you will be (you'll be)...

Tomek będzie w domu o czwartej.=Tom will be at home at 4.

Przeczenie: Tom won't be at home at 4.

Pytanie: Will Tom be at home at 4?

Kate will be angry.=Kasia będzie zła.

Kate won't be angry.=Kasia nie będzie zła.

Will Kate be angry?=Czy Kasia będzie zła?

7-okoliczniki.mp3 długość nagrania: 00:47

Charakterystyczne elementy/okoliczniki czasu:

Tomorrow (jutro), next Saturday (w następną sobotę), in a week (za tydzień), in two weeks (za dwa tygodnie) =in a week's time (za tydzień), in two weeks' time (za dwa tygodnie), in October next year (w październiku przyszłego roku), in the morning / in the evening (rano / wieczorem), at night (w nocy), in 2050 / in the year 2050 (w roku 2050).

Czas ten stosujemy również w zdaniach, w których są wyrażenia takie jak: **I think** (myślę), **I suppose** (przypuszczam), **probably** (prawdopodobnie), **maybe** (może), **perhaps** (może, możliwe że) odnoszących się do przyszłości.

I think he'll buy this red car.
His dad will probably give him the money.

Przykładowe zdania:

She'll buy a new car next week.=(Ona) kupi nowy samochód w przyszłym tygodniu.
We'll be ready in 10 minutes.=Będziemy gotowi za 10 minut.
Susan will be 26 next Tuesday.=Susan będzie miała 26 lat w przyszły wtorek.
Will your dad help me on Friday?=-Czy twój tata pomoże mi w piątek?
Why won't she come in?=-Dlaczego (ona) nie wejdzie?

Dodatkowe informacje:

1. Przyszłość może być wyrażana na wiele sposobów – nie tylko za pomocą konstrukcji czasu *simple future*. Przeanalizujemy poniższe zestawienie.

Zdanie i tłumaczenie	Komentarz
Tom will buy a car. (czas <i>simple future</i> , pkt 7) =Tomek (może) kupić samochód <kiedyś>.	Tomek nie wie na pewno, czy kupi samochód. Myśli, że kiedyś kupi – ale to są dosyć odległe plany.
Tom is going to buy a car <tomorrow>. (konstrukcja <i>be going to</i> , pkt 17). =Tomek zamierza/planuje kupić samochód <jutro>.	Tomek zbierał już odpowiednią ilość pieniędzy i zamierza jutro kupić samochód.
Tom is buying a car <tomorrow>. (czas <i>present continuous</i> , pkt 4) =Tomek (na pewno) kupi samochód <jutro>.	Tomek zbierał już odpowiednią ilość pieniędzy, a ponadto umówił się na spotkanie ze sprzedawcą. Jest prawie pewien, że jutro kupi samochód.
Tom will be buying a car <tomorrow at 7 p.m.>. (czas <i>future continuous</i> , pkt 8) =Tomek będzie kupował samochód <jutro o 7 wieczorem>.	Tomek będzie kupował samochód; mówiąc to podkreślamy pewien okres czasu trwania transakcji (od.. do..) lub dajemy do zrozumienia, że Tomek kupuje samochody często i ten zakup nie będzie niczym szczególnym.
Tom buys a car <every week>. (czas <i>present simple</i> , pkt 3) =Tomek kupuje samochód <co tydzień>.	Tomek handluje samochodami i kupuje je często, np. co tydzień. Kupi również następny.
Tom will have bought a car <by Friday>. (czas <i>future perfect</i> , pkt 9) =Tomek kupi samochód <do piątku>.	Tomek ma w planach kupno samochodu i chciałby kupić go do danego momentu w przyszłości, np. do piątku.

Tom is about to buy a car. =Tomek ma zaraz kupić samochód. Tom is to buy a car. =Tomek ma w planie kupić samochód.	<i>Patrz: podpunkt 2 i 3, pod tabelą.</i>

- Jeśli coś wydarzy się za chwilę, zaraz, możemy zastosować konstrukcję **be about to + bezokolicznik**.
We're about to go now. (Zaraz wychodzimy).
The plane's about to take off. (Samolot za chwilę wystartuje).
Be about to może również odnosić się do czasu przeszłego.
I was about to leave when the telephone rang.
(Właśnie wychodziłem/Miałem już wychodzić, kiedy zadzwonił telefon).
- Jeśli coś jest zaplanowane, możemy zastosować konstrukcję **be to + bezokolicznik**. Forma ta występuje w formalnym języku angielskim. Obecnie jest coraz rzadziej używana.
The President is to visit France next week.
(Prezydent zamierza odwiedzić Francję w przyszłym tygodniu).
We are to leave Poland on Monday.
(Mamy w planie wyjechać z Polski w poniedziałek).
Be to może ponadto odnosić się do czasu przeszłego.
We were to leave Poland last Monday.
(Mieliśmy w planie wyjechać z Polski w zeszły poniedziałek).
Be to stosujemy także, jeśli wyrażamy nakaz.
You are to wait! (Masz zaczekać! <jestem na ciebie zły, że nie chcesz poczekać>).
He's to come home now! (On ma teraz wrócić do domu!).

8. Czas *future continuous*

Użycie:

- Przyszłe czynności wykonywane w pewnym przedziale czasowym (od..do..), czynności ciągłe (nieprzerywane). Występuje tutaj zazwyczaj czasownik niedokonany=np. *będą kupowali* (zamiast formy dokonanej *kupią*); Tom will be singing from 3.35 to 4.05 p.m.=Tomek będzie śpiewał (zamiast *zaśpiewa*) od 3.35 do 4.05 po południu.
- Przyszłe czynności powtarzające się regularnie. Nie są to nasze zamiary czy plany, ale stwierdzenie faktu, np. Tomorrow I'll be watching the news, as usual.=Jutro będę oglądał wiadomości, jak zwykle.

II. Mowa zależna (the reported speech / indirect speech)

18. Zastosowanie mowy zależnej

Mowę zależną stosujemy, gdy chcemy przekazać, co powiedział ktoś inny (np. On powiedział, że jego siostra...; Mój kolega chciał zapytać, czy...) – jeżeli relacjonujemy czyjąś wypowiedź, nie przytaczamy jej dosłownie. Często jednak zastosowanie struktury mowy zależnej wynika nie z relacjonowania czyjejś wypowiedzi, a z zastosowania wprowadzenia do zdania w czasie przeszłym, np. *Nobody knew where she had lived before* (cofnęliśmy czas mimo tego, że nie relacjonujemy czyjejś wypowiedzi, lecz mamy tutaj wprowadzenie w czasie przeszłym (*nobody knew*).=Nikt nie wiedział gdzie mieszkała wcześniej).

19. Zamiana okoliczników, operatorów i czasów w mowie zależnej

A

Zamiana okoliczników (oraz innych wyrażen związanych z czasem i miejscem)

19a.mp3 długość nagrania: 01:14

- tomorrow (jutro) → the following day (następnego dnia)
→ the next day (następnego dnia)
- today (dzisiaj) → that day (tamtego dnia)
- now (teraz) → then (wtedy); (at that time)
- yesterday (wczoraj) → the previous day (poprzedniego dnia)
→ the day before (dzień wcześniej)
- two weeks ago (dwa tygodnie temu) → two weeks before/earlier (...wcześniej)
- so far, yet (jak dotąd, jeszcze) → by then (do tamtej pory)

- last year (w zeszłym roku) → the previous year (poprzedniego roku, rok wcześniej)
- next (week); w przyszłym tygodniu → the following (week)
- it / this (to) → that (tamto)
- these (te, ci) → those (tamte, tamci)
- here (tutaj) → there (tam)

Uwaga: Jeśli zdanie w mowie niezależnej odnosi się do tego samego czasu, miejsca lub sytuacji co zdanie w mowie zależnej, to nie zmieniamy okoliczników czasu i miejsca, a nawet, w wyjątkowych sytuacjach, nie musimy zmieniać czasu gramatycznego, np.:

‘I wrote this letter **today**,’ she said. → She said she had written that letter **today** (jeśli nadal jest „dzisiaj”).

‘I saw it **here**,’ said Mike. → Mike said he had seen it **here**.
(jeśli jesteśmy w tym samym miejscu, w którym Mike to widział).

‘Is she coming?’ he asked me. → He asked me if she **is** coming
(jeśli odnosimy się do trwającej obecnie sytuacji, np. w tym zdaniu: osoba, o którą pytamy jeszcze nie przyszła; nie będzie jednak błędem, jeśli zamienimy *is* na *was*).

‘What car does she have?’ he asked me. → He asked me what car she **has**.
(jeśli nadal ma ten sam samochód; *had* również jest poprawne)

B

Zamiana czasowników/operatorów (z wyjątkiem pkt. 19C i 22)

- is/am → was
 - are → were (lub *was* – w przypadku zamiany osoby na *I, he, she, it*)
 - will/shall → would
 - has/have → had
 - don’t/doesn’t → didn’t
 - did(n’t) → had(n’t) + III forma czasownika
 - was(n’t)/were(n’t) → had(n’t) been
 - can → could
 - may → might
1. ‘I will buy a car,’ he said.
(„Kupię samochód”, powiedział).
→ He said (that) he would buy a car.
(On powiedział, że kupi samochód; *will* zamieniamy na *would*).
Zauważmy, że zamieniamy również **osobę** (w tym przypadku *I* na *he*).
 2. ‘I am hungry,’ she said → She said she was hungry; am → was.
 3. ‘Tom wasn’t there,’ my dad said → My dad said Tom hadn’t been there;
was(n’t)/were(n’t) → had(n’t) been.

- I forma czasownika (czas *simple present*, zdanie twierdzące) → II forma czasownika (czas *simple past*)
play → played (do czasownika dodajemy -ed/d)
swim → swam (jeśli czasownik jest nieregularny, sprawdzamy jego formę w drugiej kolumnie tabeli czasowników nieregularnych; patrz: pkt 171)
'I play computer games every day,' he said.
(Czas *simple present*, zdanie twierdzące, czasownik w bezokoliczniku typu *bare infinitive* – niepoprzedzony słówkiem *to*).
→ He said he *played* computer games every day.
- II forma czasownika (czas *simple past*, zdanie twierdzące) → *had* + III forma czasownika (czas *past perfect*)
play → *had played* (do czasownika dodajemy -ed/d)
swim → *had swam* (jeśli czasownik jest nieregularny, sprawdzamy jego formę w trzeciej kolumnie tabeli czasowników nieregularnych; patrz: pkt 171)
'I played computer games every day,' he said.
(Czas *simple past*, zdanie twierdzące, czasownik w bezokoliczniku typu *bare infinitive* – niepoprzedzony słówkiem *to*).
→ He said he *had played* computer games every day.

Podsumowując, czasy typu **present** zamieniamy na czasy typu **past**, np. czas *simple present* na czas *simple past*, czas *present perfect* na czas *past perfect*, *present continuous* na *past continuous*. Czas **past simple** zamieniamy na czas **past perfect**.

Zamiana czasu/czasownika nie zachodzi:

1. Jeśli zdanie wyraża **ogólną prawdę** (np. Water **boils** at 100 degrees Celsius).
→ He said water **boils** at 100 degrees Celsius).
2. Gdy czasownik modalny jest w drugiej formie (**would, should, might, could**, np. 'You *shouldn't* smoke,' he said. → He said I *shouldn't* smoke.
'I would do it,' said Bill. Bill said to me he would do it/that).
3. Jeżeli zdanie jest w czasie **past perfect** lub **past perfect continuous**, np.
'When I arrived David had just left,' she said.
→ She said when she arrived David had just left.
albo w czasie **past continuous**, np.
'I was reading a book,' he said.
→ He said he was reading a book.
Jeżeli zdanie jest złożone z czasu *past continuous* i *past simple*, to nie zmieniamy również czasu *past simple* (nie jest jednak błędem, jeśli zamienimy go na czas *past perfect*).

- 'When I saw them they were playing football,' he said.
→ He said that when he saw them they were playing football.
Czas *past continuous* można zamienić na *past perfect continuous*, jeżeli chcemy podkreślić, że dana czynność się zakończyła.
'My dad was thinking of selling his car but he has decided not to,' she said.
→ She said that her dad had been thinking of selling his car but had decided not to.
4. Jeśli **nadal dzieje się** to, co ktoś przekazuje (np. trzęsienie ziemi nadal trwa: He said there is an earthquake in Los Angeles; *is* a nie *was*). Patrz również: pkt 19A, uwaga.
 5. W **drugim i trzecim okresie warunkowym** (patrz: pkt 34 i 35), np.
If I were you, I would buy it.
→ He said (that) if he were me, he'd buy that (II okres warunkowy).
If I had called you yesterday, you'd have known about the test.
→ He said if he had called me the day before, I would have known about the test (III okres warunkowy) oraz w **mieszanych okresach warunkowych** (pkt 39).
 6. Jeżeli **wprowadzenie** do mowy zależnej jest w czasie innym niż przeszły (np. I do my homework every day. He is saying he does his homework every day. I like cats. He has said he likes cats).
He is saying – czas *present continuous*. He has said – czas *present perfect*.
 7. Po konstrukcjach **would rather** (woleć coś od czegoś), **had better** (lepiej będzie, jeśli), **wish** (żałować, że), **it's (high) time** (już (najwyższy) czas).
'You'd better wait,' he said. („Lepiej będzie, jeśli zaczekasz”, powiedział)
→ He said I'd better wait.
'I wish I lived in Cracow,' he said.
(„Szkoda, że nie mieszkam w Krakowie, powiedział”).
→ He said he wished he lived in Cracow.
 8. Nie zamieniamy czasownika **must**, jeżeli oznacza **na pewno**;
He must live near here! (Na pewno on gdzieś tutaj mieszka!).
→ He said he must live near here
lub jeśli oznacza **intencję**, np. We must have a party!
→ He said they must have a party.
W przeciwnym wypadku **must** zamieniamy na *had to* lub *would have to* (would have to - w odniesieniu do przyszłości).
'You must take these pills,' said the doctor.
→ The doctor said I had to take these pills.
(Zdanie *The doctor said I must take these pills* jest również poprawne).
Nie zamieniamy zazwyczaj formy **mustn't** (nie wolno), np. You mustn't take it home. → He said I mustn't take it/that home. Spotkać się można jednak z zamianą *mustn't* na *was/were not allowed to*. → He said I wasn't allowed to take it/that home.

They walked along this street. (Szli wzdłuż tej ulicy / Szli tą ulicą).
I've been running along this path for 2 hours now.
(Biegnę tą ścieżką już dwie godziny).

Along with oznacza *wraz z*.

Along with his friends he left the town. (Wraz z przyjaciółmi opuścił miasto).

All along oznacza *od samego początku*.

I was wrong all along. (Od samego początku byłem w błędzie).

Ⓑ – at

Określenie czasu:

at 6 p.m. (godziny; o godzinie szóstej po południu)

at Christmas (święta; w Boże Narodzenie)

at night, at noon, at midnight (w nocy, w południe, o północy)

at dawn (o świcie)

at times (czasami)

at eighteen / at the age of eighteen (w wieku 18 lat)

at first (najpierw); love at first sight (miłość od pierwszego wejrzenia)

at the beginning / at the end (na początku / na końcu; *in the end* oznacza wreszcie/
w końcu (=finally))

at the moment (w tym momencie) / at present (obecnie)

at the latest (najpóźniej)

Określenie miejsca:

at the table (przy stole)

at school / at home / at work (w szkole / w domu / w pracy)

at Mike's (u Michała; dodajemy apostrof i literkę s)

at the meeting / party / concert (na spotkaniu / przyjęciu / koncercie)

at the station (na dworcu, stacji)

at the doctor's / at the chemist's (u lekarza / w aptece)

to arrive at (przybyć do / na konkretne miejsce, np. *to arrive at the airport*)

(*to arrive in* – miejsce bardziej ogólne, np. miasto, państwo; *to arrive in Poland*)

Inne możliwości zastosowania przyimka *at*:

to be good at *sth* (być dobrym w czymś). He's good at chemistry.

to look at *sth* (patrzeć na coś). Look at the clouds! (Popatrz na chmury!).

to throw *sth* at *sth/sb* (rzucić coś w coś/kogoś)

to shout at *sb* (krzyknąć **na** kogoś); to shout to *sb* (krzyknąć **do** kogoś)

to point at (wskazywać na, skierować). He pointed a knife at me!

to smile at (uśmiechać się do). Sue was smiling at me.

to aim at (dążyć do, celować do, skierować).

He aimed the camera at a black dog.

three at a time (trzy na raz)

not at all (wcale nie).

– “Is it difficult?”

– “Not at all!”

at full speed / at 60 mph (z maksymalną prędkością / z prędkością 60 mil na godzinę)

at best/at worst (w najlepszym/w najgorszym wypadku)

Ⓒ – before

Określenie czasu:

Before signing it, you should read this.

=Before you sign it, you should read this.

(Przed podpisaniem, powinieneś to przeczytać).

I've seen this woman before (Widziałem tę kobietę wcześniej).

I met him before Christmas.

(Spotkałem go przed Świętami Bożego Narodzenia).

Can I call you before you leave for Paris?

(Czy mogę do ciebie zadzwonić przed tym, jak wyjedziesz do Paryża?).

the day before (dzień wcześniejszy/the day before yesterday – przedwczoraj)

the week before (wcześniejszy/poprzedni tydzień)

Określenie miejsca:

He's standing before the door! (Stoi przed drzwiami!).

Turn right before the roundabout. (Skręć w prawo przed rondem).

Inne możliwości zastosowania przyimka *before*:

before our eyes (na naszych oczach <byliśmy świadkami zdarzenia>)

I swear before God (przysięgam przed Bogiem)

ten before five (za dziesięć piąta – użycie amerykańskie, patrz również: [pkt 82B](#))

before tax (przed opodatkowaniem)

Ⓓ – by

Określenie czasu:

by six o'clock (do godziny szóstej); Wyrażenia tego typu zazwyczaj stosujemy w czasie **future perfect (patrz: pkt 9)**.

I'll have done it by Friday (Zrobię to do piątku).

Tom will have finished his homework by 7 p.m.

(Tom skończy zadanie domowe do siódmej po południu).

XVI. Słowotwórstwo (word formation)

➔ Patrz również:

Rzeczownik, rzeczowniki złożone, pkt 45.

Przymiotnik, przymiotniki złożone, pkt 79.

161. Przyrostki w rzeczownikach

Rzeczowniki często tworzymy dodając **przyrostek** (*suffix*) do czasowników lub przymiotników. Wiele z tych przyrostków ma swoje odpowiedniki w języku polskim, co zdecydowanie ułatwia zapamiętanie takich rzeczowników.

Do najczęściej występujących przyrostków należą:

A

161a.mp3

długość nagrania: 06:47

-al

1. arrival (przybycie)
2. denial (wyparcie się)
3. proposal (propozycja)
4. refusal (odmowa)
5. survival (przetrwanie)

-ance

1. elegance (elegancja)
2. ignorance (ignorancja)
3. insurance (ubezpieczenie)
4. intolerance (brak tolerancji)
5. maintenance (utrzymanie)
6. performance (występ)

7. tolerance (tolerancja)

-cracy

1. aristocracy (arystokracja)
2. autocracy (autokracja)
3. democracy (demokracja)
4. technocracy (technokracja)

-ence

1. coherence (spójność, koherencja)
2. competence (kompetencje)
3. conference (konferencja)
4. existence (egzystencja)
5. independence (niepodległość)
6. intelligence (inteligencja)
7. licence (licencja)
8. preference (preferencje)
9. reference (odniesienie)
10. sentence (zdanie, wyrok)

-ent / -ant

(przyrostki te w języku polskim często są takie same)

1. accent (akcent)
2. agent (agent)
3. argument (argument)
4. component (komponent)
5. element (element)
6. equivalent (ekwiwalent)
7. experiment (eksperyment)
8. moment (moment)
9. occupant (lokator, mieszkaniec)
10. present (teraźniejszość)
11. president (prezydent)
12. student (student, uczeń),
13. supplement (dodatek)
14. testament (testament)

-ing

(dodając *-ing* do czasownika, tworzymy formę rzeczownikową czasownika, patrz również: czasownik, forma gerund, pkt 56)

1. read (czytać) → reading (czytanie)
2. swim → swimming (pływanie)
3. fishing (łowienie)
4. meeting (spotkanie, spotkanie)
5. shopping (robienie zakupów)

-ment

1. argument (argument, kłótnia)
2. document (dokument)
3. fragment (fragment)
4. instrument (instrument)

-ogy

1. astrology (astrologia)
2. biology (biologia)
3. cardiology (kardiologia)
4. cosmology (kosmologia)

5. criminology (kryminologia)
6. dermatology (dermatologia)
7. ecology (ekologia)
8. geology (geologia)
9. immunology (immunologia)
10. methodology (metodologia)
11. neurology (neurologia)
12. philology (filologia)
13. sociology (socjologia)
14. technology (technologia)
15. theology (teologia)
16. topology (topologia)
17. zoology (zoologia)

-sion

1. aggression (agresja)
2. aversion (niechęć, awersja)
3. commission (komisja)
4. confusion (zakłopotanie)
5. conversion (konwersja)
6. convulsion (konwulsja)
7. digression (dygresja)
8. dimension (wymiar)
9. diversion (zmiana kierunku)
10. division (podział)
11. emission (emisja)
12. erosion (erozja)
13. excursion (wycieczka, wyprawa)
14. expansion (ekspansja)
15. explosion (eksplozja)
16. expression (wyrażenie, ekspresja)
17. fusion (połączenie, fuzja, synteza)
18. immersion (zanurzenie)
19. invasion (inwazja)
20. inversion (inwersja)
21. mission (misja)
22. obsession (obsesja)
23. occasion (okazja)
24. oppression (ucisk)

25. pension (emerytura)
26. percussion (perkusja)
27. possession (posiadanie)
28. provision (zaopatrzenie)
29. recession (recesja)
30. repression (represja)
31. revision (powtórka)
32. session (sesja)
33. transmission (transmisja)
34. vision (wizja)

B

161b.mp3

długość nagrania: 04:07

-tion

(często jest odpowiednikiem polskiego **-cja**)

1. abdication (abdykacja)
2. alienation (alienacja, wyobcowanie)
3. civilization (cywilizacja)
4. colonization (kolonizacja)
5. computerization (komputeryzacja)
6. convention (konwencja)
7. education (edukacja)
8. eruption (erupcja)
9. evolution (ewolucja)
10. feminization (feminizacja)
11. information (informacja)
12. isolation (izolacja)
13. organization (organizacja)
14. portion (porcja)
15. urbanization (urbanizacja)

-quence/y

(często jest odpowiednikiem polskiego **-kwencja**)

1. consequence (konsekwencja)
2. eloquence (elokwencja)

3. frequency (częstotliwość)
4. sequence (sekwencja)

-vention

(często jest odpowiednikiem polskiego **-wencja**)

1. prevention (prewencja, zapobieganie)
2. subvention (subwencja)

Do niektórych czasowników dodajemy końcówki **-ant**, **-ent**, **-er**, **-ist**, **-or**, aby utworzyć rzeczowniki oznaczające wykonawcę czynności.

1. activist (aktywista)
2. assistant (pomocnik, asystent)
3. biologist (biolog)
4. blackmailer (szantażysta)
5. colonist (kolonista)
6. colonizer (kolonizator)
7. computer programmer (programista)
8. constructor (konstruktor)
9. correspondent (korespondent)
10. cyclist (cyklista, rowerzysty)
11. destroyer (niszczyciel)
12. director (kierownik, dyrektor)
13. diver (nurek)
14. driver (kierowca)
15. guitarist (gitarzysta)
16. hijacker (porywacz samolotów)
17. improviser (improwizator)
18. inspector (inspektor)
19. instructor (instruktor)
20. inventor (wynalazca)
21. kidnapper (porywacz)
22. moralist (moralista)
23. moralizer (moralizator)
24. mugger (bandyta <uliczny>)
25. novelist (nowelista)

26. organizer (organizator)
27. pacifist (pacyfista)
28. physicist (fizyk)
29. pianist (pianista)
30. robber (rabuś)
31. scientist (naukowiec)

32. shoplifter (złodziej <w sklepie>)
33. skier (narciarz)
34. smuggler (przemytnik)
35. violinist (skrzypek)
36. writer (pisarz)

162. Przyrostki i przedrostki w czasownikach

Czasowniki często tworzymy dodając przyrostek do przymiotników lub innych czasowników modyfikując jednocześnie ich znaczenie.

Do najczęściej występujących przyrostków należą:

A

162a.mp3

długość nagrania: 04:09

-ate

1. accelerate (przyspieszać)
2. accommodate (kwaterować)
3. activate (aktywować)
4. animate (animować)
5. assimilate (asymilować)
6. associate (kojarzyć)
7. calculate (obliczać)
8. capitulate (kapitulować)
9. celebrate (świętować)
10. communicate (komunikować)
11. correlate (korelować)
12. create (tworzyć)
13. cultivate (kultywować)
14. decimate (dziesiątkować)
15. decorate (ozdabiać, malować)
16. degenerate (degenerować)
17. demonstrate (demonstrować)
18. duplicate (duplikować)
19. educate (edukować)
20. emigrate (emigrować)
21. enumerate (wyliczać)
22. escalate (eskalować)
23. estimate (szacować)
24. exaggerate (wyolbrzymiać)
25. frustrate (sfrustrować się)
26. generate (generować)
27. illustrate (ilustrować)
28. inflate (nadmuchiwać)
29. initiate (inicjować)
30. integrate (integrować)
31. irrigate (nawadniać)
32. isolate (izolować)
33. moderate (łagodzić, słabnąć)
34. motivate (motywować)
35. negate (negować)
36. populate (zasiedlać)
37. regulate (regulować)
38. segregate (segregować)
39. simulate (symulować)